

Kakav je status i kako razvijati vakuf u zemljama Evropske unije?

Mešihat Islamske zajednice u Republici Sloveniji, u saradnji sa Islamskom bankom za razvoj i Generalnim sekretarijatom za vakuf iz Kuvajta, sredinom oktobra 2016. godine organizirao je u Ljubljani međunarodnu konferenciju pod nazivom „Vakuf u zemljama Evropske unije“.

Učesnici su razmatrali pitanje vakufa kao općeg dobra na različitim poljima djelovanja. Preporod je pitao muftiju ljubljanskog dr. Nedžada Grabusa kako vidi status vakufa u zemljama Evropske unije i na koji način bi muslimani trebali u evropskim zemljama uspostavljati i razvijati instituciju vakufa?

Muftija Grabus je kazao: „Vakuf je velika nepoznanica svima nama sa stanovišta pravnog funkcioniranja, upravljanja, njegovog napretka i razvoja. Čak i u pravnom sistemu BiH, u kojoj je vakuf funkcionirao stoljećima, nismo riješili njegov pravni status, trajnu neotuđivost i načine poboljšanja vakufskih programa. Zato je pitanje na koji način osnivati, upravljati i razvijati vakuf u pravnom sistemu Evropske unije za nas puno izazova i nepoznanica. Postavili smo puno pitanja na koje pokušavamo pronaći odgovore.“

Polazimo od teze da je vakuf opće dobro. To je materijalno dobro koje se u Kur'anu oslovljava onim što volimo. Čovjek se za opće dobro odriče imetka u ime Uzvišenog Boga i to onog dijela kojeg „najviše voli“. Naravno, postoje i nematerijalni vakufi, no oni nisu u ovom tekstu u fokusu našega zanimanja. U bošnjačkoj tradiciji i praksi postoji visoko razvijena svijest o važnosti darivanja i uvakufjavanja. Na obrednom nivou, na nivou vjere, vakuf je opće prihvaćena forma iskazivanja ljubavi prema Uzvišenom Bogu. Na nivou praktičnog djelovanja kroz izgradnju džamija, medresa, mekteba i vakufskih kuća u kojima stanuju imami u svojim džematima uvijek i iznova se potvrđuje naša privrženost vakufu. Ipak, mi očekujemo puno više, da vakufski projekti omogućе, olakšaju i pomognu razvijanje obrazovnih, znanstvenih, kulturnih, umjetničkih, socijalnih, humanitarnih i drugih programa koji će snažiti našu Zajednicu. Finansijska stabilnost i samostalnost su uvjet za ozbiljno djelovanje.

U zemljama EU ne postoji ujednačen i jedinstven sistem reguliranja djelovanja vjerskih zajednica, samim tim ni pitanje vakufa nije adekvatno riješeno. Postoji opća saglasnost o vjerskoj slobodi, o slobodi izbora vjere, ali ne postoji zakonska regulativa koja definira status vjerskih zajednica koje

nemaju dugu tradiciju djelovanja u tim zemljama. To je posebno vidljivo u najrazvijenim zemljama Zapadne Evrope. Još nisu ozbiljno ni otvorena pitanja o statusu organizacija koje se bave islamskim djelovanjem. Ta pitanja se u suvremenom kontekstu globalnih rasprava neopravdano često svode samo na pitanje sigurnosti. Činjenica je da je i za muslimane to veliki izazov, jer u povijesnom smislu uvijek su pitanja statusa odjela za islamska pitanja i vakufe regulirala državna tijela. U postojećim okolnostima ne postoji unutarnja svijest i sposobnost postizanja konsenzusa na nivou vjerskoga identiteta ni na globalnom ni na evropskom nivou. Zato su u evropskim zemljama, u kojima postoji duga tradicija autonomnog djelovanja vjerskih zajednica, muslimanske organizacije zasnovane na etničkom principu, a najčešće njihovo upravljanje i djelovanje kontroliraju vjerska tijela iz države njihovog porijekla. To u znatnoj mjeri slabi razvoj i osamostaljivanje vjerske administracije i samim tim često nedefiniran status vakufske imovine. Ključna su pitanja ko je vlasnik imovine, ko upravlja tom imovinom i u koje svrhe se to upotrebljava? U državama koje su prihvatile austro-ugarski model organiziranja vjerskih zajednica ta pitanja su zakonski relativno dobro riješena. Sukladno zakonu o vjerskoj slobodi IZ u Sloveniji ima autonomni status u upravljanju imovinom. IZ je vlasnica sve nepokretne i pokretne imovine, koja je u njenom posjedu u cijeloj državi. Statutom je definiran način upravljanja i raspolaganja imovinom IZ. Pravni status vjerskih zajednica je zantno sigurniji od statusa udruženja građana ili fondacija u slovenskom zakonodavstvu za djelokrug pitanja kojima se bavi IZ. Evropske zemlje imaju stabilan pravni i ekonomski red zato je moguće razvijati vakuf. Mi se moramo brinuti o sebi i svome statusu. Najčešći oblik vakufa su nekretnine.

Ostaje naravno dilema koja su to još područja za razvoj vakufa? Navest ću jedan primjer razvoja novih ideja za potrebe vakufa. Inženjer hadži Eldin Velagić razvio je aplikaciju i uvakufio program za elektronski sistem praćenja donacija za potrebe izgradnje džamije i IKC u Ljubljani. Tim činom je pokrenuo novi vid razvoja vakufa kao općeg dobra i u znatnoj mjeri olakšao IZ djelovanje. IZ u Sloveniji će u narednom periodu organizirati javni natječaj za najbolju vakufsku ideju, koju ćemo zajedno pokušati realizirati. Ako nam neko uzme ovu ideju barem neka kaže od koga ju je uzeo.

Sudionici međunarodne konferencije o „Vakufu u EU“ su nam puno pomogli u znanstvenom, teorijskom i komparativnom smislu. Sada nam je puno jasnije kojim ćemo putem razvijati vakuf u Sloveniji. Uvjeren sam da će, ako uspijemo dobiti i štampati sve radove, rezultati naučnog skupa koji je održan u Ljubljani pomoći i drugim relevantnim subjektima u EU u afirmiranju i razvoju vakufa.

Na koncu, više od tri hiljade vakufa iz Slovenije se uključilo u projekt izgradnje džamije u Ljubljani. To je pokazatelj da je vakuf u našim srcima i djelima.“

Pričamo li sami sa sobom?!

PIŠE:
BAJRO PERVA

Povod ovom tekstu je nedavni događaj u ulici Mudželiti veliki u Sarajevu. Naime, polazeći na posao naišao sam na čovjeka koji drži govor sam sebi. Bio je glasan kao da je na nekom mitingu pred više stotina iliti hiljada ljudi. U momentu kad sam nailazio pored njega, ne obazirući se na to da li ga slušam, akcentirao je: *Braćo Crnogorci i sestice Crnogorke, hajde da se dogovorimo koji će dan u sedmici biti radni!* Isti dan u ulici Ferhadija sreo sam čovjeka koji je žurno koračao i pjevao sevdah. Bio je u odijelu i s kravatom. Na pitanje jednog drugog prolaznika, što žuri i pjeva, odgovorio je: *Da ne pjevam i ne trčim, poludio bih!* Ovakvih i sličnih slučajeva sve je više. Ljudi su željni razgovora. Kad to nemaju ili ne mogu imati onda pričaju sami sa sobom. Sve je više (samo)govornika, a sve manje slušalaca. Gdje su oni lijepi adeti kad se s pažnjom slušao općekorisni razgovor. Ovi primjeri zorno govore o činjenici da je sve manje ugodnih i lijepih razgovora u porodici, na radnim mjestima, na sijelima, a sve više monologa.

Ima i nekih mišljenja da pričanje sa samim sobom ima i pozitivne efekte. Tako je Linda Sapadin, psiholog, kazala: „Razgovor sa samim sobom pomaže u donošenju važnih i teških odluka, te pomaže razbistriti um i odvojiti važno od nevažnoga. Osim toga, pričanje sa sobom pomaže u organizaciji zbrkane misli u glavi, što može smiriti živce.“ Iskreno, nisam siguran da je tako.

Svekolika tehnička dostignuća savremenog čovjeka su, uz svekoliku blagodat za čovječanstvo, pospiješila i onu staru kletvu: *Dabogda se o sebi zabavio*. Širok je spektar tih izuma koja direktno ili indirektno zaokupljaju čovjeka i odvlače njegovu pažnju od sagovornika. Ovaj put osvrnut ću se na mobilnu telefoniju i internet koji su najočiti primjer tog *samozabavljanja*. Gotovo da nema odraslog čovjeka, a posljednjih godina starosti, koji nemaju mobilni telefonski aparat. U prolazu, na radnom mjestu, u vlastitoj kući, na sijelima, svako se prihvatio mobitela i tipka li tipka. Jedni fejsbuče, drugi razmijenjuju poruke, treći igraju igrice. Svako se zabavio sa svojim mobitelom. Tako se, primjera radi, nekadašnja sijela sa lijepom i korisnom pričom pretvorile u *radionice virtualnog mostovlja* sa onima

koji trenutno ne mogu biti sudionici stvarnog druženja.

U jednom gradiću u Švicarskoj bio sam prisutan kad petnaestogodišnja djevojčica, na pitanje da li će s roditeljima i mlađom sestrom putovati u Bosnu, kaže: „Naredni vikend neću ići u Bosnu, jer moja nana još nema wi-fi uređaj. Kako ću sedmicu dana izdržati bez interneta?!“

Kad nije bilo interneta, i kad je ugodnih i lijepih razgovora bilo u izobilju, bilo je ljudi koji su bili naklonjeni šutnji. Slijedeća priča zorno svjedoči o tome.

Nakada davno u Sarajevu je živio Mujašin Škrto koji je bio poznat po tersluku, škrtošći i šutnji. Često bi šutio i kad bi sjedio sa svojom Pembijom na divanhanu. Zapalio bi škiiju i nezainteresirano buljio u duhanski dim i šare na ćilimu. Jedino, ako bi ga Pembija nešto upitala odgovarao bi. Zbog škrtošći da će potrošiti koji novčić, rijetko bi puštao Pembiju da ode kod svojih u Kakanj. Jednog dana omekšalo mu srce pa je Pembiju poslao kod njenih i to na desetak dana. Ta vijest o njegovom „poboljenju“ pročula se čaršijom. Počela su nagađanja dokoličara na temu šta se to desilo s njim. Međutim, sve njihove zapitanosti bile su odgonetnute njegovim odlaskom u Kakanj da, ranije nego što je to obećao, vrati Pembiju u njihove dvore. Svom jaranu Zikriji kazao je: „Dosadilo mi, brate, samom šutiti. I šutnja je ljepša udvoje!“

Ovaj kratki komentar o pričanju sa samim sobom, opjednutosti internetom i šutnji zavrišit ću kazivanjem najpoznatije bh. nane Fate Orlović. Kad je prošle godine gostovala u mojoj emisiji *Je li nam do smijeha* na Radiju BIR naša nana Fata Orlović napravila je usporedbu života mladih u njeno i sadašnje vrijeme. Prednost je dala druženju mladih u vrijeme kad je ona bila djevojka. Sadašnju komunikaciju omladine i starijih ovako je prokomentirala: „Otišla sam kod jedne mlade kone na kahvu. Zateknem je na posteci-ji. I bi mi drago što je zatekoh na namazu. Kad je sklanjala umjesto tespiha, u ruci sam joj vidjela mobilni telefon.“

Što je više mogućnosti za bolju i neposredniju komunikaciju među ljudima sve je manje uljudenih razgovora. Bojim se da gore spomenuta kletva *O sebi se zabavio i sam sa sobom razgovarao* sve više uzima maha...

Muftija Grabus